

**НАЦИОНАЛЕН ФОРУМ 2022 г.
БИБЛИОТЕКИТЕ ДНЕС
ЛИДЕРСТВО ЗА БИБЛИОТЕКИ
7 ноември 2022 г.**

**ЛИДЕРСКАТА РОЛЯ НА БИБЛИОТЕКИТЕ В ОБЩЕСТВОТО НА
ЗНАНИЕТО**

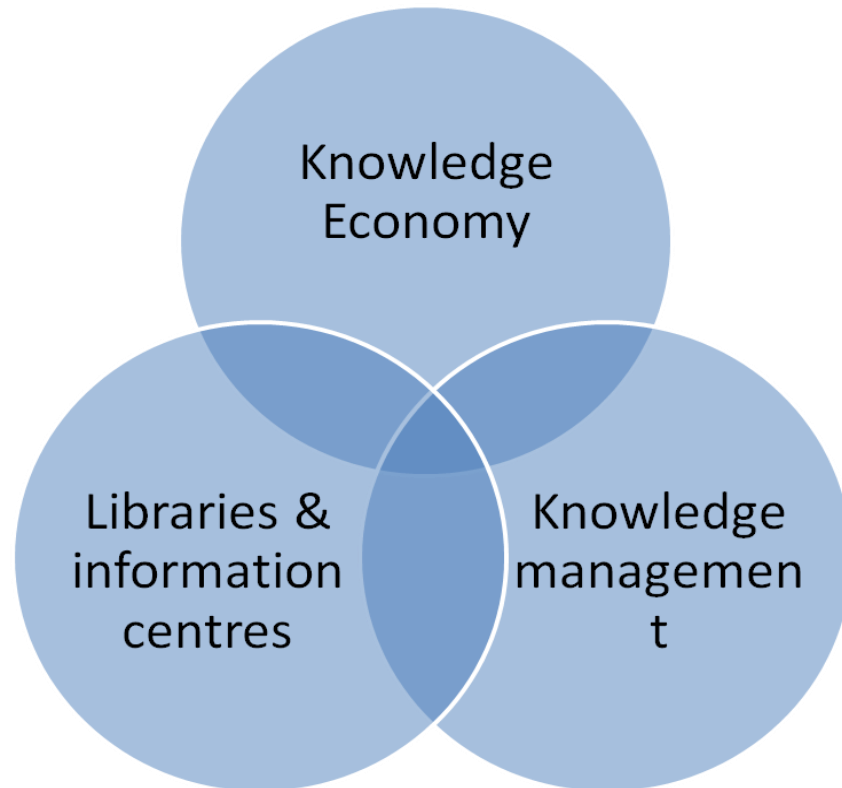
**Проф. д-р Мариела Модева
Заместник-министър на туризма**

**Директор на Института за изследване и развитие на лидерството
в информационна среда, УниБИТ**

СЪДЪРЖАНИЕ

- Дефиниции
- Рамка за управление на знанието (УЗ).
- Рамка на икономиката, базирана на знанието (КВЕ).
- Библиотечна рамка.
- Лидерство на библиотеките в управлението на знанието и икономиката на знанието.

РОЛЯТА НА БИБЛИОТЕКИТЕ

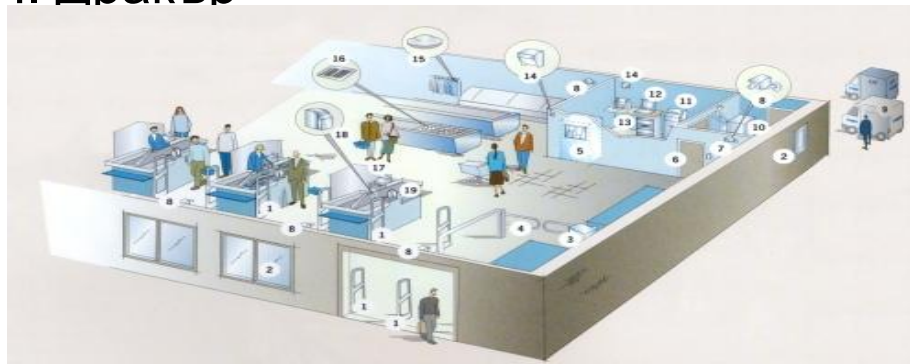
- Днес библиотеките играят важна роля за задоволяване на нуждите от информация и знания на местните общности. Нов аспект от тяхната работа е да помогнат за преодоляване на цифровото разделение.

Define the key terms

Управление на знания – има много дефиниции, но следните ще са достатъчни:

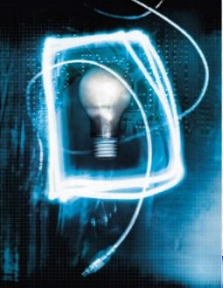
„Знанието се превърна в основен ресурс. Той е фундаментално различен от традиционните ключови ресурси на икономиката... имаме нужда от системна работа върху качеството на знанието и продуктивността на знанието, върху развитието на капацитета и работоспособността на човешките ресурси. Оцеляването на всяка организация в обществото на знанието ще зависи от тези два фактора”. П. Дракър

ДЕФИНИЦИИ

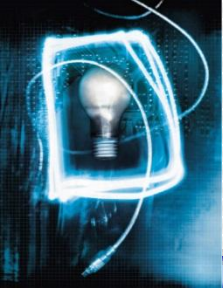
- Управлението на знанията (УЗ) може да се дефинира като „това, което трябва да се направи, за да се използват максимално ресурсите на знанията на една организация“.
- Като цяло УЗ се фокусира върху организирането и използването на важни знания, когато и където е необходимо. УЗ също е свързано с концепцията за интелектуален капитал (Becerra-Fernandez, Knowledge Management, 2014).

ДЕФИНИЦИИ

„Знанието е флуидна комбинация от рамкиран опит, ценностна контекстуална информация и експертни прозрения, които осигуряват рамка за оценка и включване на нови преживявания и информация. ... в организациите често се вгражда не само в документи или хранилища, но и в организационни рутини, процеси, практики и норми“

Икономиката на знанието също има много определения.

ДЕФИНИЦИИ

Определя се като оптималното и непрекъснато нарастващо използване и приложение на знанието във всички сектори на икономиката; развитието на жизнеспособни, печеливши индустрии с висока добавена стойност и интензивност на знанието (Gomez 2002).

От друга страна, библиотекарството се занимава с подбор, придобиване, организиране, разпространение и предоставяне на достъп до записана информация, за да отговори на нуждите на специфични групи хора.

ДЕФИНИЦИИ

Библиотекознанието се определя като „дисциплина и професия, която се занимава с подпомагане на хората да получат надеждна информация, за да увеличат знанията си във всички сфери на живота си от записаното информационно хранилище на човечеството“. Може да се обобщи като комбинация от идеи+вдъхновение+импулс (Landsberg 2002).

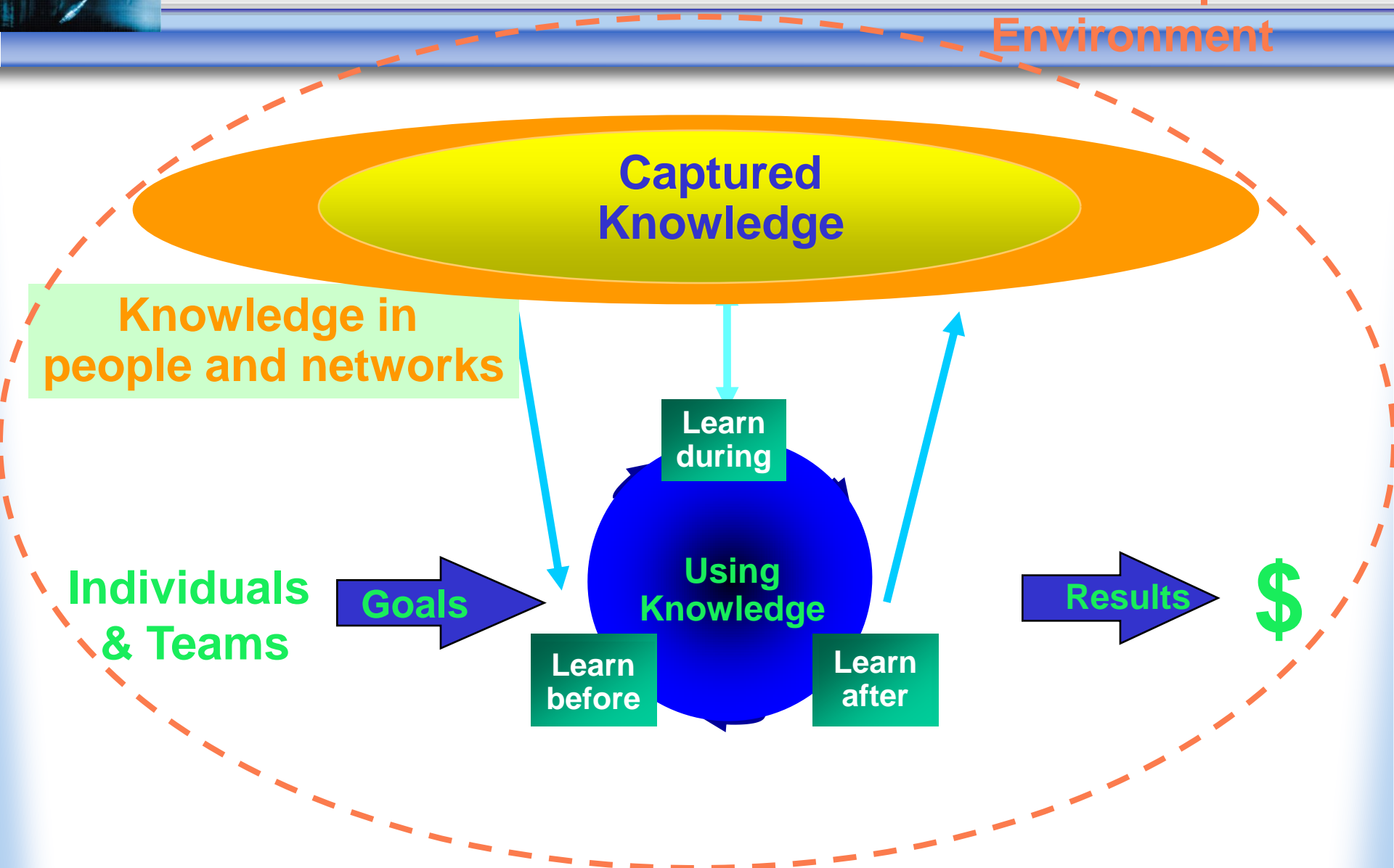
Следователно въпросът е каква роля могат да играят библиотеките в управлението на знанието и икономиката на знанието?

Трябва да погледнем по-нататък в рамките както на УЗ, така и на ИЗ, за да видим къде/как библиотеките могат да се поберат или не!

BP's knowledge management framework (source: Geoff Parcell)

Leadership & Environment

Knowledge in people and networks

Captured Knowledge

Learn during

Individuals & Teams

Goals

Using Knowledge

Learn before

Learn after

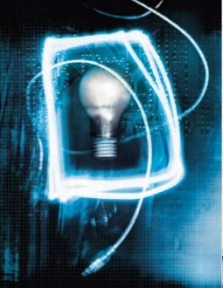
Results

Организационни въпроси, свързани с управлението на знанието в библиотеките:

- Увеличаването на знанията в организацията: сложността на вътрешните и външните процеси, повишената конкуренция, както и бързото развитие на технологиите допринасят за увеличаване на сложността на управлението на знанието.
- Ускоряване на остаряването на знанието: Скоростта на промяна във всяка област на знанието се увеличи бързо през последното десетилетие.
- Повишена скорост на реакция: Времето, необходимо за предприемане на действия въз основа на динамични промени в различни области на знания, е намалено.
- Въздействие на индивидуалния опит: текучеството на служителите води до вземане на решения, които са валидни за все по-кратки и по-кратки ръководни мандати.

Librarianship vis KM?

KM practices

Internal knowledge

Tacit knowledge

Knowledge creation

Org strategy driven

Linked to org culture

Collective knowledge

Tools to share knowledge

Librarianship practices

External knowledge

Explicit knowledge

knowledge retailing

User needs driven?

Not linked to context

Individual recorded knowledge

Tools to retrieve information

Tools to access tacit knowledge

ИКОНОМИКА НА ЗНАНИЕТО

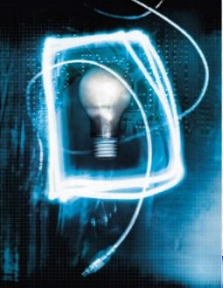

ИКОНОМИКА НА ЗНАНИЕТО

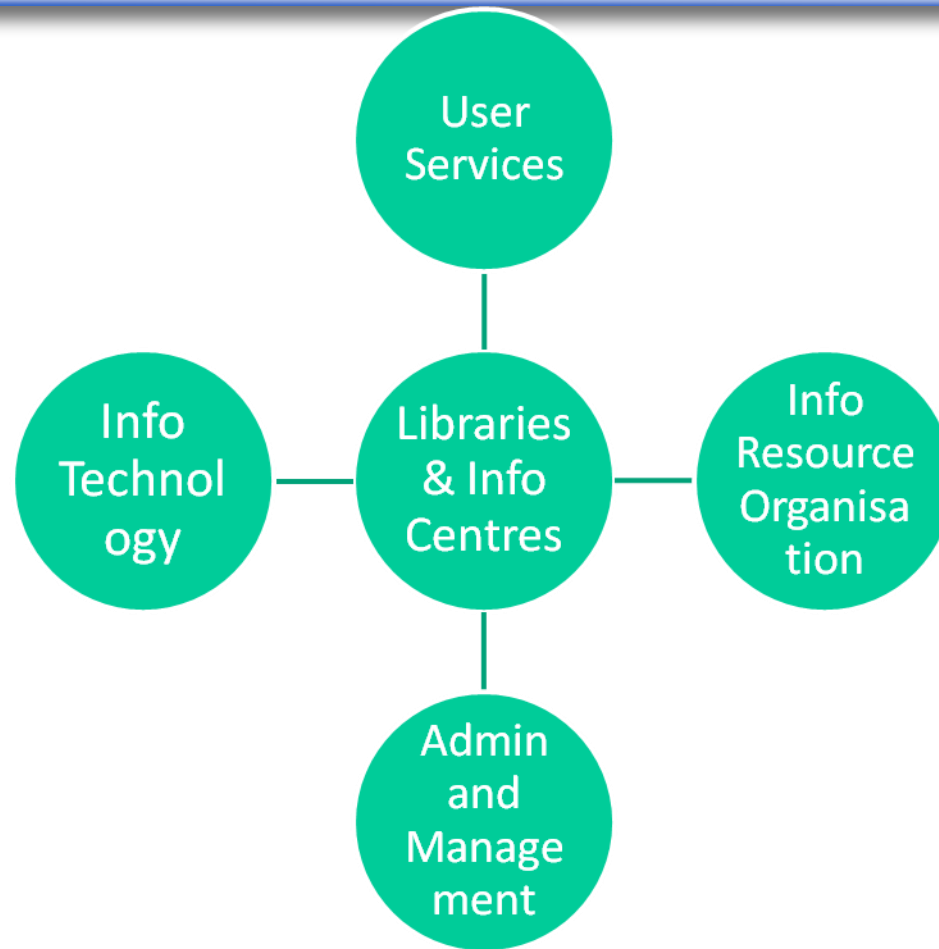
Тази рамка е съставена от ключовите променливи, които често са били използвани за създаване на основна карта с резултати, която претендира да изобрази готовността на страната за икономиката на знанието (Институт на Световната банка).

- 1) Общо представяне на икономиката – въз основа на средния годишен растеж на БВП – и стандарта на живот, т.е. покупателната способност на глава от населението.

- 2) Икономически стимули и институционален режим - тарифни и нетарифни бариери, регулаторна рамка и върховенство на закона
- 3) Образование и човешки ресурси – включва индекса на човешкото развитие (очаквана продължителност на живота, знания) - грамотност на възрастни, % над 15 години, които са грамотни, записани в средно и висше образование
- 4) Система за иновации – тук са включени изследвания в областта на научноизследователската и развойна дейност, патентни заявки, научни и технически статии в списания
- 5) ИКТ – отнасящи се до използването на телефон на 1000 души, компютри на 1000 души и интернет потребители на 1000.

БИБЛИОТЕЧНАТА РАМКА

БИБЛИОТЕЧНАТА РАМКА

- 1) Потребителски услуги – посрещане на нуждите на потребителите чрез предоставяне на достъп до записана информация, разпространение, справки и програми за информационна грамотност.
- 2) Организация на информационните ресурси – включва класификация и каталогизация, индексирание, управление на колекцията, библиографски контрол и др.
- 3) 3) Информационни технологии – прилагане на ИКТ за предоставяне на услуги, напр. ОРАС, бази данни, онлайн търсения, уеб базирани информационни услуги и др.
- 4) 4) Администрация и управление – планиране, бюджетиране, човешки ресурси и администрация.

БИБЛИОТЕКИТЕ И УЗ/ИЗ

Връзката между КМ и библиотеките може да се разглежда по два начина:

- 1.) как библиотеките могат да допринесат за КМ и КВЕ;
- 2.) как КМ може да допринесе за библиотеки и информационни центрове.

Принос на библиотеките:

управление на информационното съдържание за укрепване на експлицитния компонент на знанието;

предоставяне на достъп до целева тематична информация, която добавя стойност към дейности за икономическо развитие, напр. образование, бизнес и МСП, селско стопанство, образование и др.;

концепция за центрове за знания, фокусирана върху местните/културни знания.

БИБЛИОТЕКИТЕ И УЗ/ИЗ

Принос на КМ към библиотеките:

Библиотеките като организации могат да извлекат огромна полза от адаптирането на подходящи УЗ приложения:

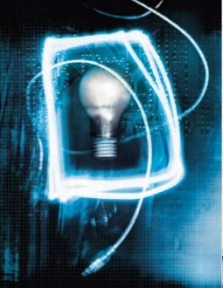
улавяне или събиране на организационни знания;

приемане на инструменти за споделяне на знания за максимално повторно използване;

инструменти за работа в мрежа и постигане на взаимодействие, напр. насърчаване на учебни групи (CoP), сесии за най-добри практики, учебни организации;

ролята на топ мениджърите в създаването на среда за споделяне на знания;

възприемане на йерархична организационна култура и структури, за да се улесни комуникацията и споделянето на знания отгоре надолу, отдолу нагоре и хоризонтално.

ИЗВОДИ

- Водещата роля на българските библиотеки в КМ и КВЕ е решаваща и включва управление на съдържанието, уеб базиран достъп до печатна информация и използване на умения за индексирание, изграждане на тезаурус за улесняване на УЗ & ИЗ.
- Въпреки това, за да бъдат напълно включени в УЗ, библиотеките може да се наложи да въведат УЗ практики в собствените си организации и да използват този мост, за да оглавят въвеждането и консолидирането на УЗ в други сектори на обществото.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!